

En terra valenciana pot haver-hi parònims conne-xos. A la vall de Penàguila, en l'important *Mas d'Is* (xxxv, 45), sospitem la reducció, sempre imminent, d'un grup (**Isb*); com a cognom tinc nota que *Is* està arrelat a Cullera. A Biar. *Les Ispres* recorda el nostre *Ísber* i els forasters *Izpuru* i *Ísbor*: majorment pel fet de ser nom d'un barranc: cert que l'inf. de Biar vacil·lava entre això i «Barranc de les *Víspres* (sembla var. alterada per etim. pop.). Quant a *L'Íbol* de Vilafranca Mae, i *La Íbola*, em sento més escèptic. 10 i d'aquests ja n'hem parlat a l'art. *Ibi - Tibi*.

¹ Ja ho dissuadeix l'estructura. Cert, hi ha una arrel *sbr* (Dozy I, 719b), clàssica. Lane defineix «to grasp»: però cap forma amb vocal inicial i a penes cap subst.; llevat *sibr* «palmus» (*RMa*), però ni tan sols 15 amb el seu plural, que és *as̄bar*: ens hi acostem, perquè té *a-* àtona, no pas *i-* tònica. No pensem tampoc en un manlleu llatí que s'hi ha barrejat, *šipar* 'barrera' (SAEPEM, SAEPAR), ni així ni en plu- 20 ral, perquè és *xüber*, pl. *xauápir* (*PAlc*).

ISCLES

(1) llogaret de l'Alta Ribagorça, agre. a Cornude- 25 lla, entre el vessant de l'Isàvena i el de la N. Ribagorçana.

PRON. LOC.: *is̄kles*, 1957, oit al Sas (xviii, 169.15) i a Iscles mateix (175.21), 1965 a Cercuran (xlvii, 86).

MENCIONS ANT. 895: *Ayscle*, cit. junt amb *Erta*, 30 amb variant *Ageſcle*, mal llegit *Agelcle* (Serrano S., *NHRbg*, 136); 958: ipsum alode in castro *Agescule* (Abadal, *P. i R.*, doc. 175); 967: castro *Aiscle* (id. doc. 201); 972: kastro *Agisculi* (id., n. 216); 979: «villare in l.u.d. illos Dollatos» [avui *Dallats* en el camí de St. 35 Esteve del Mall], (id. n. 248, p. *41 i Serrano, p. 367); 981: *Aciscles* (Abadal n. 265) (i *Aciscle*, Serrano, p. 371); 1068: *Achisculos* (Pach, *Hist. de Roda*, p. 267); 1180-90 villa *Aciscles* (Miret, *Templ.* p. 539); 1205: *Aiscle* (Serrano, 270); 1245: *Ayscle* (Serrano 270); 40 1495: *Isclas*, 2 focs en el cens de 1495; 1620: *Isclcs* (*Bu. Ass. Exc. C.* xi, 127).

(2) Degué haver-hi un homònim, situat també a l'alta Ribagorçana, però més al NE. No es pot distingir en totes les mencions antigues amb plena seguretat, 45 però les següents semblen correspondre totes al 2. En un doc. sense data de princ. S. xii un Petrus Augerius de *Agiscle* figura entre homes de la «valle *Singicitana*» [Senyiu], G. de *Casterner*, i P.E. de *Calvera* (Serrano, *o.c.*, p. 280 del *Cart. d'Alaó*): 1123: 50 «eccl. Sti. Petri de *Aysclo* et eccl. Sti. Clementis de *Avuileto*, et unum excusatam in *Sacera*, et alium in *Turmo*»; 1140: «isti homines sunt duo in *Turmo* --- et alium in *Aiscle*» (*Cart. de Lavaix* § 52.5); 1173: «in *Aiscle*» (ib. § 63.6); 1197: «dono Ste. Marie de *Lavats* 55 villam q. d. *Buera*, que est in te. *Aiscle*» (ib. § 68.7).

Fi S. xii «in cella Sti. Martini in pau *Agescle*, in loco u. d. *Labadios*» (doc. fals de Lavaix, ii, 2).

D'aquests últims docs. resulta que no era lluny de Lavaix, i molt prop de Buira, mentre que des d'aquest fins a Iscles (1) encara hi ha 15 k.; però sembla coincidir amb el lloc de la Coma d'*Isclcs*, que vaig recollir, en l'enq. de St. Orenç, situada damunt d'aquest poble (xix, 94). Com que allí al peu hi ha *Aulet* (agre. de St. Orenç), es veu que hi deu correspondre també el de la menció de 1123 (conjunta amb *Aulet*); també la primera, puix que *Casterner* i les valls de *Senyiu* i de *Calbera* són molt apartades de l'homònim (1).¹ Es nota també que les mencions antigues de l'homònim (2) són totes en singular mentre que (1) apareix amb -s en la major part, des de fi S. x.

Sobretot les formes antigues *Aiscles*, *Aciscelis* i analogues demostren que tots han de venir del NP *ACISCULUS*, ja ll. clàssic; i després nom d'un sant (màrtir cordovès —de Diolectia), d'on el NP cat. *Isclc* com reducció de l'antic *Aziscle* > *Aisclc*, conforme a la fonètica catalana. No hi ha objecció per les variants antigues *Agiscle*, *Agescle*, car és natural que alguns ho variessin en una pron. *ayiskles*, o *ayèskles* (amb *ɨ* epentètica, a la manera de *maestre*, o *caent*, per *caent*), i el so de -ɨ sovint es simbolitzava amb -g- en aquesta època, la var. més rara en -ge- també s'explica com evolució radicalment popular de la *i* del ll. *Acisculus*. Notem que el sant es venera també en la forma *Sant Aiscles* com a patró de Les Esglésies de Bellera; la -s del NL, tant pogué resultar, doncs, d'un ús monacal mig-savi, en nominatiu, com d'un plural al·lusiú a les diverses parts del terme.

¹ Potser s'hi refereix V. Oliva (*Congr. Int. ll. Cat* 43) mirant des de Sopena: «Les Iscles», estació prehistòrica, en una altura inaccessible (seria, doncs, dalt de la Coma d'Isclcs?), però ho confon amb (1) en ajuntar-hi «*La Paul d'Isclcs*» que és en aquest. En tot cas és desconegut i increïble l'ús amb art *Les*. Cal esborrar, doncs, aquest testimoni, que jo creia trobar en *DECat* iii, 465b 35, d'un cat. local *isclcs* per *INSULAS*.

ISIL

Que estudiem junt amb el poble veí *Isatarre* ISIL és el poble més important de l'alta vall d'Àneu, uns 10 k. més amunt d'Esterni.

Pron pop. *žil*, a Esterni, 1920, oit a Alós, i a Sort, 1931, id. a Isil mateix i els pobles circumdants, en les enq. de 1957 i 1959; i és ja la pron. que donen com vulgar però general, Saroihandy, 1927 (*RFE* iv on) i Morelló (*La Vall d'Àneu* p. 11), per bé que és infundat suposar, com fa aquest, que ja fos així en temps medievals. Avui és encara la pron. vulgar més estesa